

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTMAN101 Bevezetés a nyelvtudományba ea.

Tantárgy neve: Bevezetés a nyelvtudományba	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN101, BTMAN106, BTOMA1N05, BTOMA1N06, BTOSVM1N09, BTOSVM1N10 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Pethő József főiskolai tanár	
Közreműködő oktató(k): Pethő József főiskolai tanár	
Tantárgyi egység: Bevezetés a nyelvtudományba ea.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMAN101 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 1 ^ő (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: BTMAN101, BTOMA1N05, BTOSVM1N09: 1, BTMAN106, BTOMA1N06, BTOSVM1N10: 2 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMAN101, BTOMA1N05, BTOSVM1N09: kollokvium, BTMAN106, BTOMA1N06, BTOSVM1N10: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A hallgatók megismertetése a nyelvtudomány alapjaival, azaz a következő témakörökkel: a nyelv fogalma, a nyelv több szempontú megközelítése; a nyelv mint jelrendszer, nyelv és gondolkodás, nyelv és cselekvés, nyelv és kreativitás összefüggései; a nyelv tudományos vizsgálatának általános kérdései, a nyelvtudomány történetének, illetve a napjaink nyelvészetének főbb irányzatai, a nyelvtudomány és az anyanyelv tanításának összefüggései. Továbbá a kurzus célja, hogy megismertesse a hallgatókat a nyelvészeti ismeretszerzés alapjaival, az alapvető kutatási módszerekkel és segédeszközökkel, ezzel megalapozva további nyelvészeti tanulmányaikat és későbbi szakmai munkájukat.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Ismeri a nyelvtudományhoz kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert. Tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. <i>képesség:</i> Képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek sajátosságait, hagyományon belüli összefüggéseit, történeti beágyazottságát. A nyelvtudomány alapvető kérdéseiről több stílusregiszterben, az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően, közérthetően, választékos stílusban képes írni és beszélni. <i>attitűd:</i> Érti és elfogadja, hogy a nyelvi jelenségek történetileg és társadalmilag meghatározottak és változóak. Képviseli a magyar és az európai identitás nyelvi, vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét. Tudatosan képviseli a megismert szaknyelvi</p>	

és kommunikációs normákat, szakmájának gondolkodásmódját hitelesen közvetíti. Nyitott a magyar és más kulturális közösségek irányában. A nyelvtudomány választott területein képes és törekszik az önképzésre. Törekszik szakmai nyelvtudásának fejlesztésére.

autonómia és felelősség: Felelősséget vállal szövegeiért, tudatában van azok nyelvtudományi kontextusából következő lehetséges szakmai értékeléseinek és etikai következményeinek. A magyar nyelv területén szerzett ismereteit alkalmazza önművelésében, önismeretében.

Tudatosan képviseli azon módszereket, amelyekkel a nyelvtudomány területén dolgozik, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. Tájékoztató a követelményekről, a tematikáról, a szakirodalomról, a számonkérés módjáról és az órák menetéről. A nyelv fogalma, állati kommunikáció – emberi nyelv
2. A nyelv mint jelrendszer, a nyelvi univerzálék
3. Nyelv és gondolkodás, nyelv és cselekvés, nyelv és kreativitás
4. Elméletek, hipotézisek a nyelv eredetéről
5. A világ nyelvei, nyelvtipológia
6. A változó nyelv; nyelvünk sokfélesége
7. A nyelvleírás alapvető módszerei, területei: leíró és történeti, elméleti és alkalmazott nyelvészet
8. Az egyetemes nyelvtudomány történetének vázlata
9. A magyar nyelvtudomány történetének vázlata
10. Napjaink nyelvtudománya I. Irányzatok és területek (általános áttekintés)
11. Napjaink nyelvtudománya II. A kognitív nyelvészet
12. A nyelvtudomány és az anyanyelv tanításának összefüggései
13. A nyelvészeti kutatás legfontosabb segédeszközei. Szótárak, nyelvtanok, kézikönyvek, nyelvtudományi folyóiratok, sorozatok, évkönyvek, internetes források
14. A nyelvészeti dolgozatok általános tartalmi és formai követelményei

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): **KSZ**

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma. Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

H. Botyánfy Éva – Horváth Mária – Korompay Klára – D. Máta Mária 2000. Bevezetés az

egyetemi magyar nyelvészeti tanulmányokba. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
Kálmán László – Trón Viktor 2007. Bevezetés a nyelvtudományba. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 10–23.; 34–40.
Kenesei István (szerk.) 2011. A nyelv és a nyelvek. Budapest: Gondolat Kiadó. 9–84.; 165–254.
Tolcsvai Nagy Gábor (é. n.) A magyar nyelv leírása és iskolai oktatása.
old.mta.hu/fileadmin/L_osztaly/eloadastar/Tolcsvai_mnyk.rtf
Yule, George 2010. The Study of Language. Cambridge: University Press.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Balázs Géza (szerk.) 2011. Nyelvészetről mindenkinek – 77 nyelvészeti összefoglaló. Budapest: Inter.
Crystal, David 1998. A nyelv enciklopédiája. Budapest: Osiris Kiadó.
Kálmán László – Trón Viktor 2007. Bevezetés a nyelvtudományba. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 121–178.
Kiefer Ferenc (főszerk.) 2006. Magyar nyelv. Budapest: Akadémiai Kiadó.
Tolcsvai Nagy Gábor 2000. Nyelvi fogalmak kyszótára. Budapest: Korona Kiadó.
Tolcsvai Nagy Gábor 2013. Bevezetés a kognitív nyelvészetbe. Budapest: Osiris Kiadó.
Schlobinski, Peter 2014. Grundfragen der Sprachwissenschaft: Eine Einführung in die Welt der Sprache(n). Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.